

[Bertel Dahlgaard.]

deres sammenhæng. Der er renteomkostninger og lønninger; der er spørgsmålet om den bedst mulige rationalisering og organisering af bedrifterne, og endelig er der spørgsmålet om det rette samarbejde mellem bedrifternes ledere og medarbejdere. Hvad nu renten angår, fremgik det ikke af den højtærede finansministers tale, hvilke synspunkter han har i den aktuelle situation. Jeg fik nærmest det indtryk, at ministeren vel mente, at tendenser i retning af et fald i produktionen måtte modvirkes også gennem en sænkning af renten, men at i den nu givne situation måtte man blive stående ved den mindre renteletelse, som indtrådte, inden den nuværende regering havde nogen indflydelse derpå. Jeg vil gerne bede finansministeren udtale sig nærmere om dette spørgsmål, da et sådant standpunkt jo ikke falder sammen med finansministerens og socialdemokratiets stilling forud for valget, og rentepolitikken er jo noget meget væsentligt i bedømmelsen af regeringens samlede økonomiske politik.

Hvad lønningerne angår, står spørgsmålet til en vis grad åbent, indtil der er nået et resultat af forhandlingerne om de nye lønoverenskomster. Jeg tror ikke, det er opportunt at udtale sig om enkelthederne vedrørende de problemer, der her er rejst, i hvert fald ikke på et tidspunkt, da det tilkommer parterne at søge nærmere orientering hos hinanden om de foreliggende muligheder for at mødes i enighed; men det kan ikke nægtes, at i den for landets økonomi farlige passage, hvori vi befinder os, vedkommer disse overenskomster ikke blot de to parter, der direkte berøres af dem, men de kan få meget store virkninger for befolkningen som helhed. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen fremsatte i denne forbindelse forleden nogle udtalelser, som jeg synes der er særlig grund til at understrege. Det ærede medlem udtalte, hvis jeg må citere:

„Det ville være et friskt og oplivende moment, hvis danske arbejdsgivere og arbejdere i den nuværende situation påtog sig i forbindelse med hinanden at løse arbejdsmarkedets lønmæssige og sociale forhold. Fra metalarbejdernes side vil vi ikke være utilbøjelige til at tage en overenskomst, som løber længere end 2 år,

forudsat der gives os visse indrømmelser, således at sådanne aftaler gennem en længere overenskomstperiode kan bidrage til en konsolidering og opbyggende virksomhed indenfor dansk industri- og erhvervsliv. Lad de stive forhandlingsformer ligge, for de bidrager ikke til nogen løsning.“

Det er en udtalelse, som i hvert tilfælde rummer et perspektiv. Her sættes ikke i spidsen de små detailler, som under arbejdsstridigheder så ofte løftes op, så de overskygger det væsentlige både for arbejderne og for samfundet. Her sættes i spidsen „konsolidering og opbyggende virksomhed indenfor dansk industri- og erhvervsliv“, det, som til syvende og sidst i denne situation alles, også arbejdernes, velfærd er afhængig af. Jeg kunne have ønsket, at det tillige var understreget, ikke blot at de stive forhandlingsformer bør vige, men også at formålet peger i retning af lønaftaler af en smidigere karakter, der har større muligheder for at tilpasse sig skiftende forhold indenfor landets erhvervsliv i overenskomstperioden, netop under hensyn til at konkurrenceevnen er betingelsen for den fulde beskæftigelse, der må være målet.

Her tangerer vi det andet problem, jeg før nævnte, spørgsmålet om samarbejdsformerne i forholdet mellem bedrift og medarbejdere. Smidigere lønaftaler, der giver større sikkerhed for erhvervs og bedrifters konkurrenceevne, forudsætter nødvendigvis et supplement, nemlig større sikkerhed for, at øget indsats fra arbejdere og andre medarbejdere får sin belønning. Det er beklageligt, at forholdet mellem danske arbejdere og arbejdsgivere er så konservativt bestemt og så traditionsbundet i alle spørgsmål vedrørende lønningsformerne. Arbejdere og arbejdsgivere besøger nu efterhånden Amerika i betydeligt tal for at lære af amerikansk arbejds effektivitet og rationalisering. Men det synes, som om man er upåvirket af, at det netop fra amerikansk side i stigende grad fremføres, at ind under begrebet rationalisering hører også, at arbejdere og funktionærer og arbejdsgivere i forening finder frem til nye former for solidaritet, så alle i produktionen medvirkende ser deres interesse i at udnytte de produktions- og indtjeningsmuligheder, der findes under de skiftende forhold. Jeg tror, det ville være meget